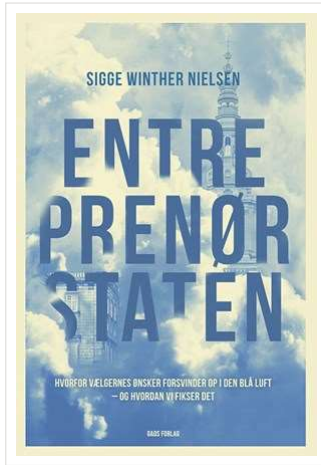

Samfundsforsker: Skolereformen var politisk makværk

Af: Thorkild Thejsen

I en ikke så fjern fortid var der skolepolitikere, der tænkte i dialog og ægte inddragelse. Med 2013-skoleloven blev der leveret en vaskeægte reformfuser, siger Sigge Winther Nielsen i debatbog om 20 års danske reformer.

Kort før christiansborg-politikerne begyndte at afmontere nogle af 2013-skolereformens stive og skadevoldende elementer, udsendte samfundsforsker Sigge Winther Nielsen en debatbog, hvor han analyserer de seneste 20 års politiske reformer. Om skolelovens tilblivelse og gennemførelse konkluderer han ligeud, at det var en gang "politisk makværk" og "en vaskeægte reformfuser".

Sammen med seks forskere viser han, at politikerne langt fra har leveret, hvad de lovede, og at "vælgernes ønsker for ofte forsvinder op i den blå luft".

Analysemodellen er helt enkelt at se på, hvad der sker ved den politiske for- og bagdør: "Fordøren til demokratiet handler om den offentlige samtale, hvor politiske udspil præsenteres, og meninger brydes", mens bagdøren handler om den politik, der vedtages, og som "omsættes til praksis, så borgerne mærker en forskel".

Winther Nielsen sammenligner 2013-forløbet med lockout, lovindgreb og skolereform med tilblivelsen af 1958-skoleloven, der – selv om "Danmarks Lærerforening ikke var nem at danse med" – endte med et bredt forlig og en god lov. Det var den radikale "uddannelseskæmpe" Jørgen Jørgensen, der fik vedtaget loven, men forgængerer i Undervisningsministeriet, socialdemokraten Julius Bomholt, roses, fordi han trods voldsom uenighed valgte dialogen med lærerne. 1958-loven "blev et markant sporskifte", der skabte "en ny uddannelsesbevidsthed", konkluderer Winther Nielsen. Om lærerne skriver han, at "de ikke fik, hvad de kom efter", men de "var blevet hørt og havde fået indrømmelser". Denne overordnede analyse kan anmelderen tilslutte sig. Men "lærerne" – i sammenhængen forstået som Danmarks Lærerforening – var nu ikke en samlet enhed. Landsbylærerne var glade for lovens ligestilling mellem land og by, mens købstadslærerne var vrede over løndelen. Og DLF's hovedstyrelse stemte

faktisk for loven, men de interne uenigheder betød, at formanden fik sin beretning stemt ned på et repræsentantskabsmøde (datidens kongres). Det er ikke ligegyldige mellemregninger, men rosen til de tålmodige politikere er bestemt berettiget.

Winther Nielsen "hælder til", skriver han, at 58-reformen "klarede tidens tand" og "de udsvævende 1960'ere", fordi den var stærkt forankret og baseret på et solidt forarbejde. Om Den Blå Betænkning mener han, at den måske fungerede "som en ventil, der udtog noget af kritikken af folkeskolen med sit mere progressive syn på folkeskolens læreplaner". Det er - efter anmelderens mening - en klar undervurdering af Den Blå Betænkningens betydning. Den blev *brugt* aktivt, som måske ingen officiel betænkning er blevet det. Og lokalt gennemførte lærere og forældre i øvrigt "samlæste" klasser, som DLF's repræsentantskab havde stemt imod.

Men hvorfor begynder Winther Nielsen sin analyse i 1958, spørger han retorisk. Og svarer selv: "Fordi folkeskolereformen i 1958 viser, hvordan dannelsen af politik i en ikke så fjern fortid så ganske anderledes ud: Den var videnstung og vedholdende såvel som inddragende og fuld af strittende visioner. Og alligevel evnede regeringen med staten som fyrbøder at flytte meget land og få indspil fra mange interessenter, som til sidst kunne mødes".

At det igen kniber lidt med detaljerne – der står for eksempel, at loven "holdt helt frem til 1972" – forstyrrer ikke det overordnede billede, og han er også klar over at store reformer af læreruddannelsen og erhvervs- og ungdomsuddannelserne fik indflydelse på forløbet.

Når det gælder 2013-skolereformen, har politikerne været præget af "stor *tidsoptimisme*", ligesom "presset i de senere år fra *transnationalismen* har været stort med Pisa-målingerne som det politiske bagtæppe", lyder Winther Nielsens vurdering, som han følger op med en række gode spørgsmål:

"Kunne én eller to store gennemarbejdede reformer med mere tid, større inddragelse af både lærere, interesseorganisationer og eksperter have gjort mere for folkeskolen? Har tiltagene været så mange, at de har spændt ben for hinanden, når de skulle gennemføres i klasselokalerne? Og har de mange nye indsatser faktisk virket?"

Mens svarene på de første spørgsmål må stå hen i det uvisse, har undersøgelser og evalueringer svaret på det sidste, skriver han - og det er så her, han taler om "en vaskeægte reformfuser", "politisk makværk" og noget, der "minder om storladene pseudopolitik".

I analysen af 2013-forløbet minder han om, at undervisningsminister Christine Antorinis udspil om Ny Nordisk Skole "faktisk på flere måder er i tråd" med bogens anprisninger. Hun byggede på forskningsviden og foretog en stor inddragelse i partnerskaber med lærere, forældre og kommunalpolitikere. Det blev dog "for en sikkerheds skyld udfordret af Danmarks Lærerforening". Men – fortsætter han – måske skyldes kæntringen af forløbet det politiske hastværk, at der gik "reformamok" i sagen, og at reformen blev flyttet over i Statsministeriet "med Finansministeriets som rorgænger".

Bogen bringer ikke nyt om selve forhandlings- og konfliktforløbet. Men pointerne med at skynde sig langsomt, at insistere på ægte dialog og reel inddragelse er vigtige, for forløbets negative virkninger i skolens hverdag er åbenlyse.

Her kunne en analyse af forberedelsen og gennemførelsen af 1993-skoleloven have været interessant. Mens Bertel Haarder som undervisningsminister satte et spændende og åbent forløb i gang om en ny formålsparagraf, ville han overhovedet ikke have lærerne med i processen med at forberede og gennemføre lovændringerne. Jeg ved, hvad der er brug for, sagde han. Inddragelsen sørgede Radikale Venstres Ole Vig Jensen så for - med hvad der i nutidskroner vil svare til 800 millioner kroner - til over 10.000 udviklingsprojekter, som blev defineret og drevet lokalt. Sådan får man parterne til at tage medansvar. Sådan får man reformer til at virke.

En væsentlig indvending mod den model, Sigge Winther Nielsen abonnerer på med bogens titel, "Entrepreneurstaten", er tilsyneladende, at han udelukkende tænker implementering af det, som politikerne beslutter.

Det ligger tilsyneladende helt uden for hans tankegang, at lærere, pædagoger og ledere selv kan udvikle skolen i dialog med politikere og forældre. Det var faktisk det, der skete, efter at politikerne i 1958 havde skabt rammerne med loven og inviteret til dialog og udvikling med Den Blå Betænkning.

Fakta

Titel

Entrepreneurstaten

Forfatter

Sigge Winther Nielsen

Pris

240

Sider

383

Forlag

Gads Forlag